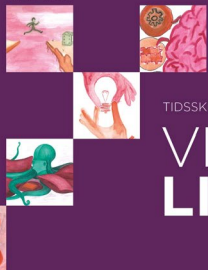

Nr. 35 · 2024

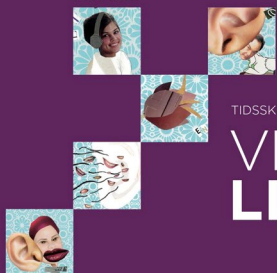

TIDSSKRIFTET

VIDEN OM LITERACY

TEMA:
Samarbejde om
literacy på tværs

Nr. 36 · 2024

TIDSSKRIFTET

VIDEN OM LITERACY

TEMA:
Lytning

NATIONALT
VIDENCENTER
OM LÆSNING

En inkluderende læsekultur med skolebiblioteket i centrum

Nr. 38 · 2025

TIDSSKRIFTET

VIDEN OM LITERACY

TEMA:
Udfordringer med
sprog og læsning –
hvordan ser vi det?

NATIONALT
VIDENCENTER
OM LÆSNING

Nationalt videncenter for læsnings mål

Nationalt Videncenter for Læsning samler, skaber og spreder viden om læsning, skrivning og sprog

NVLs mål er, at børn, unge og voksne klædes på til livet i et samfund, som baserer sig på skrift

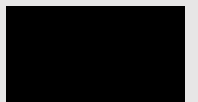
Alle skal kunne læse og skrive, når de forlader skolen

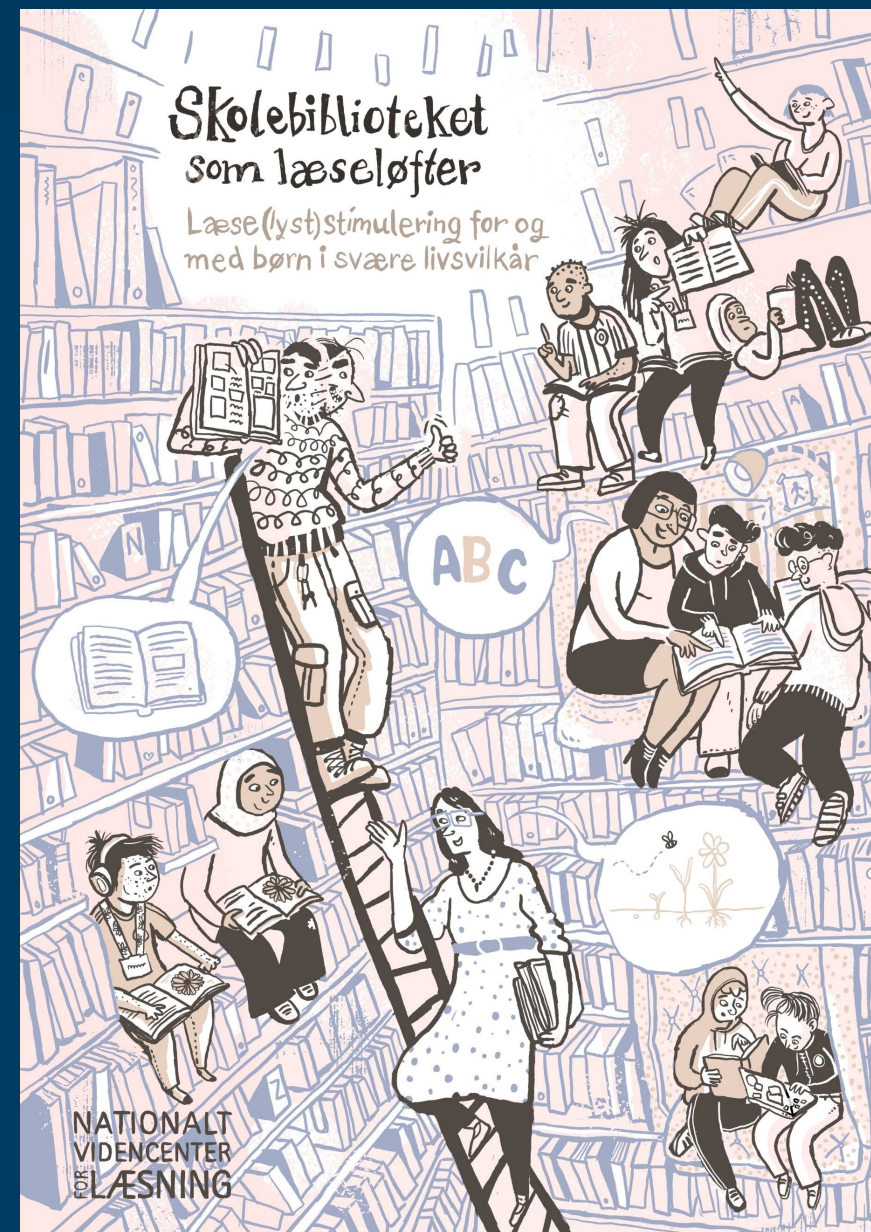
Læsning og skrivning bliver en støtte (og ikke en hindring) for at klare sig godt i og på tværs af fag i skole og uddannelsessystem

Alle skal have adgang til en mangfoldighed af tekster og til selv at producere tekst

- ❖ Hvorfor tale om læsning?
- ❖ Hvad er læsekultur?
- ❖ Hvordan kan vi udvikle læsekultur(er)?
- ❖ Hvilke komponenter?
- ❖ Hvorfor er skolebiblioteket relevant?
- ❖ Hvad kan et tværprofessionelt samarbejde?

Hvorfor tal(e) om læsning?

Læsning er en essentiel kulturfærdighed, der betinger vores møde med verden, og det at kunne læse og have adgang til læsestof og uddannelse er ifølge FNs verdensmål en basal rettighed for alle mennesker. På verdensplan går det fremad med børns læsning, men FN skønner, at der stadigvæk er 272 millioner børn, der ikke går i skole.

I DK debatteres både læsekompetencer og læselyst:

Det første ser forholdsvis stabilt ud, mens det sidste er for nedadgående: [laesekrise-eller-ej.pdf](#)

Når læsekompetencer, læselyst og -kultur opleves som presset i et ellers velstående og veluddannet samfund som det danske, vækker det opmærksomhed. Men måske er debatten for begrænset?

[Børn, læsning og litteratur: Lad os tale om indhold! | Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik](#)

Hvad er læsekultur?

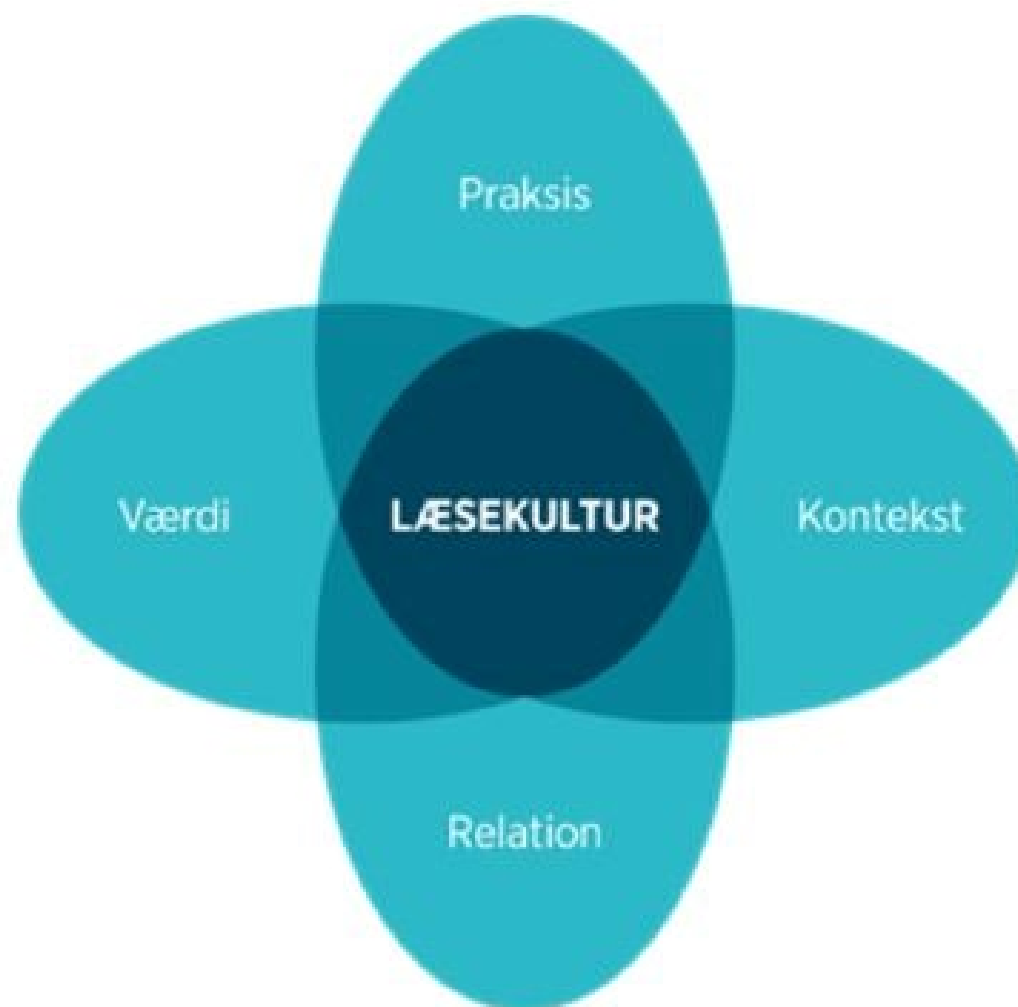
- ❖ Hartvig Frisch (1893-1950): Kultur er vaner
- ❖ Alle har i et skriftsprog-baseret samfund en læsekultur – også hvis den er negativ
- ❖ En læsekultur kan udvikles i mange retninger, og skolen og skolebiblioteket er et omdrejningspunkt
- ❖ Hauer, K. (2024). *Læsekultur, læsepraksis og læsefremmende tiltag i Danmark: En kortlægning af aktuelle tendenser og perspektiver*. Nationalt Videncenter for Læsning. <https://videnomlaesning.dk/media/5988/hauer-2024-laesekultur-laesepraksis-og-laesefremmende-tiltag-i-danmark-en-kortlaegning.pdf>

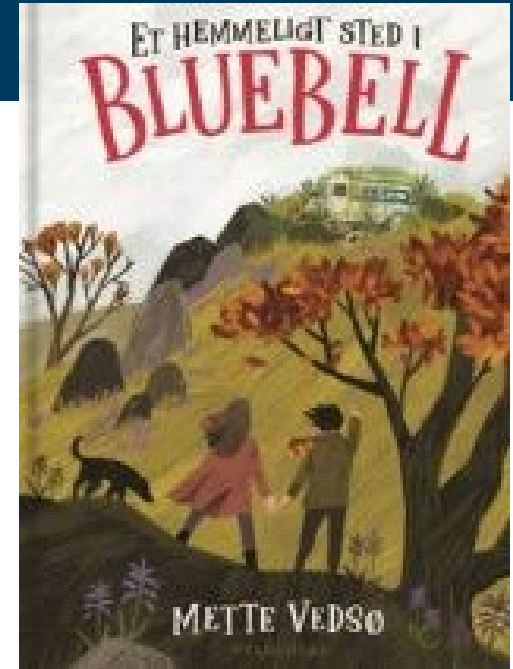
Tænk, hvis børn ikke var så afhængige af, hvilket postnummer de er født i, og om de møder en ildsjæl (folkeskolen.dk)

Hvad er læsekultur? Læsekulturmodellen

© Hauer, Lund og Larsen, 2025

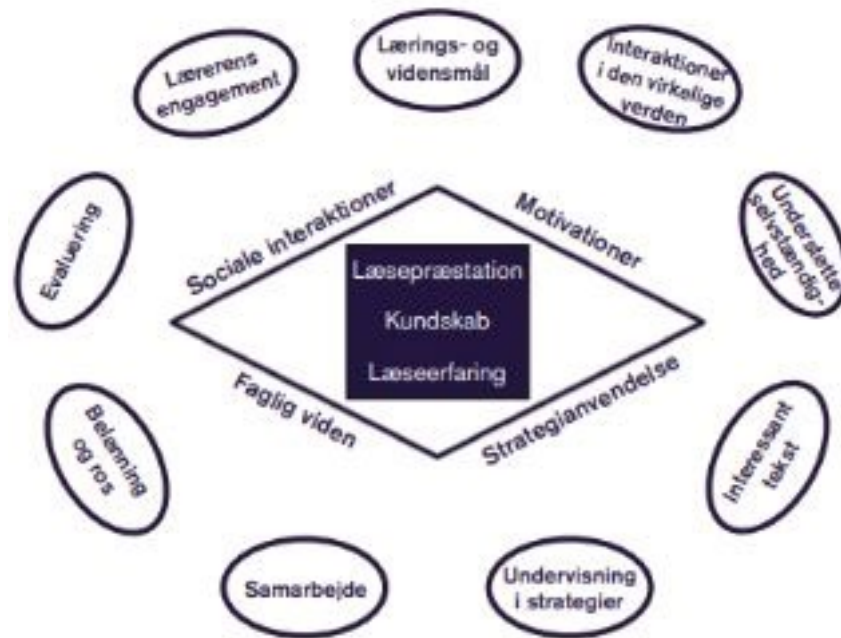
- ❖ Læsekultur er altid en kultur i kontekst
- ❖ Læsekultur er forbundet med stærke værdier
- ❖ Læsekultur er relationsbåret
- ❖ Læsekultur er forbundet med praksis

- ❖ At udvikle læsekultur handler om at være bevidst om vaner og praksis,
- ❖ Om at skabe meningsfulde kontekster, f.eks. i de fysiske rum
- ❖ Om at udbygge relationer mellem voksne og børn
- ❖ Om at arbejde med de værdier, som er knyttet til læsning (i det hele taget) og læsning af bestemte teksttyper

Betydningsfulde faktorer i arbejdet med læsekultur og motivation

Guthrie & Wigfield 2000, gengivet i Lund & Skyggebjerg 2021

Hvordan støtter og reflekterer man over læseoplevelser i skolen?

- ❖ Bevidsthed om læseformål – nu læser vi for at opleve, danne, udvikle engagement, få adgang til et sjovt, spændende, uhyggeligt osv. indhold
- ❖ Bevidsthed om tekstvalg – børnelitteraturen er mangfoldig i genre, indhold og sværhedsgrad
- ❖ Involvering af læserens øvrige interesser – alle undersøgelser peger på mulighed for synergi mellem læsning og øvrig livsverden
- ❖ Stimulerende læsemiljøer med adgang til litteratur
- ❖ Planlægning af læseaktiviteter, som understøtter de sanselige aspekter:
- ❖ Højtlesning, læsedialog, kreative og visuelle fortolkninger, sang, drama, meddigtning, stedbaseret læsning, poetisk leg osv.

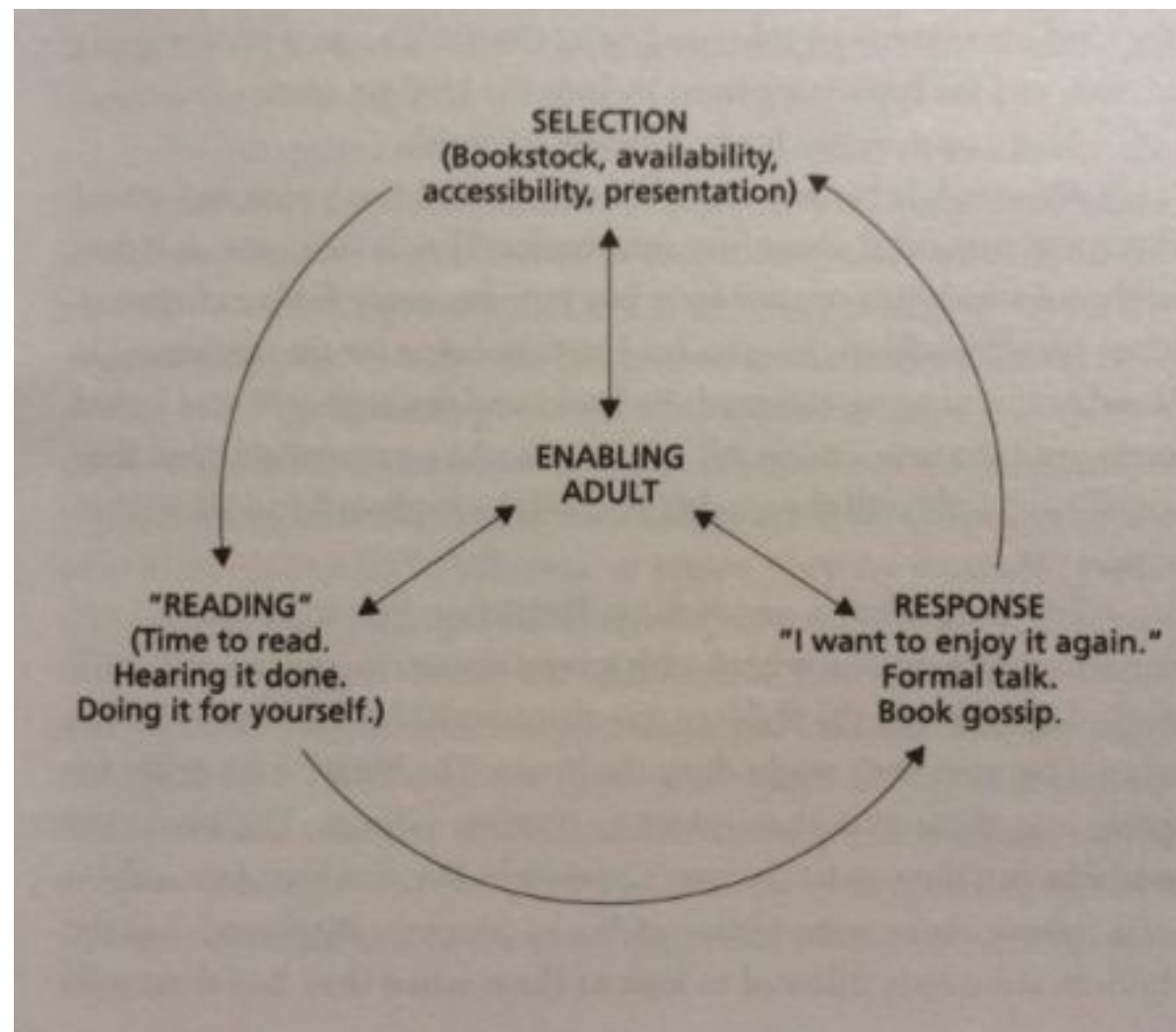

Præmis: Læsning er altid læsning af *noget*

- ❖ Læsning betyder noget, og læsning er et møde med et indhold. Man læser dybest set, fordi man gerne vil have adgang til et stof.
- ❖ Som læser vil man gerne lære, vide, mene, føle eller gøre noget med eller ud fra teksten (Rita Felski 2008, 2020)
- ❖ Læsere er forskellige, og nogle dage vil man helst gyse; andre dage grine eller græde
- ❖ Formidlere spiller en afgørende rolle som med- og højtlæsere, kuratorer, facilitatorer, sparringspartnere (Chambers 1996, Cremin 2025)
- ❖ Børnelitteraturen byder sig til med læsestof i mange medier, genrer, udtryk og stilarter

Aidan Chambers: *The reading environment* (1996)

The reading circle

Reading and Writing for Pleasure
 Evidence-Informed Framework for Practice
 Cremin, Helen Hendry, Liz Chamberlain
 Mantha Jayne Hulston

Lesekultur

Hvordan styrke lesing i skolen

Tove Stjern Frønes, Ingeborg Anly,
 Sigrid Briseid, Marte Eek-Høgås og
 Marte Tovsrud Syverinsen

CAPPELEN DAMM AKADEMISK

NATIONALT
 VIDENCENTER
 FOR LÆSNING

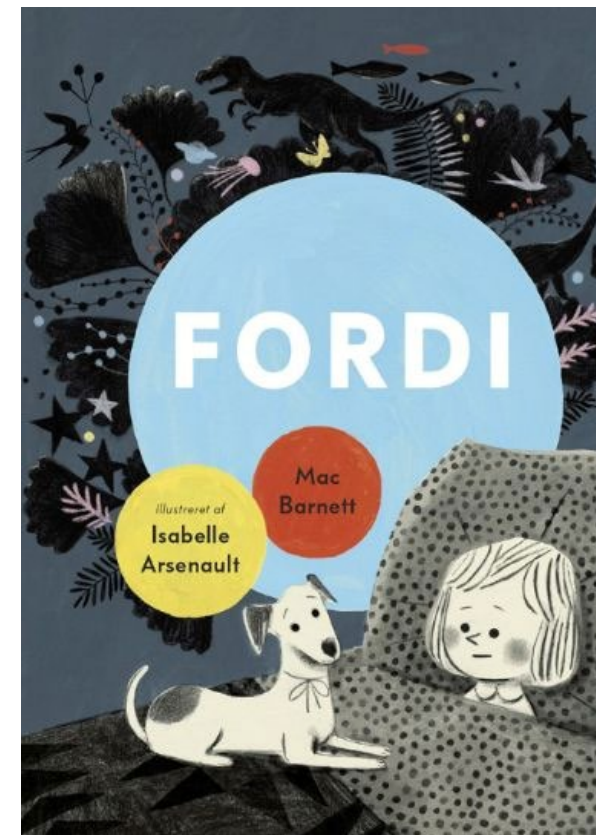
Skolebiblioteket må

- ❖ Formidle litteratur til alle elever
- ❖ vejlede kolleger i litteratur til undervisning og højtlesning
- ❖ Tilbyde voksenkontakt for alle elever
- ❖ Tilbyde en frizone og alternativ læringsarena for alle elever
- ❖ Synliggøre flersproglighed og mangfoldighed
- ❖ Tilrettelægge læsning som social aktivitet
- ❖ Tilbyde læseklub

Mac Barnett om børnelitteratur: [Mac Barnett](#)

- ❖ Diskussioner om børnelitteraturens indholdsmæssige spændvidde har generelt en tendens til at undervurdere børns viden og interesser
- ❖ Børnelitteratur kan handle om alt, men at børns erfaringer må stå centralt.
- ❖ Uhygge er mindre farligt end opdragelse til evig venlighed
- ❖ Den største risiko er at underkende børnelæsernes intellekt og gøre læsningen kedelig (Barnett, 2025).

MAC BARNETT

Barnett's
hemmelige
dør

Fordi vi skal tage
børnebøger alvorligt

Hvad er godt at holde øje med?

- ❖ Billedlitteratur
- ❖ Faglitteratur
- ❖ Letlæst litteratur
- ❖ Seriebøger
- ❖ Humor
- ❖ Ungdomslitteratur
- ❖ Fantasy og cli-fi

- ❖ Men også det 'smalle', fx poesi

